

ТЕМА № 7

ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ

*Кафедра цивільного права та процесу
НАВС*

Навчальна мета: сформувати у ЗВО цілісне уявлення про правову природу процесуальних строків у цивільному процесі, їх значення для реалізації принципу доступності та ефективності правосуддя. ЗВО мають засвоїти поняття процесуальних строків та їх видів, усвідомити їх роль у забезпеченні належного здійснення цивільного судочинства; опанувати правила обчислення процесуальних строків, розуміти порядок визначення початку й закінчення їх перебігу, а також наслідки пропущення; розкрити підстави та порядок зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків, уміти визначати практичні ситуації, коли такі інститути застосовуються; сформувати практичні навички правильного застосування норм процесуального законодавства, що регулюють строки, під час підготовки та розгляду цивільних справ.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, моральних, естетичних та інших якостей особистості, виховувати активність до одержання знань майбутнього фахівця, прищеплення інтересу до вивчення дисципліни.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, культуру мовлення та спілкування, пам'ять, увагу, уяву, творчий склад мислення, спостережливість, активність, самостійність, логічне осмислення основних понять та термінів, вміння сприймати та аналізувати матеріал, прищеплювати ЗВО навички раціональних способів пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
- Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. (в ред. Закону від 03.10.2017) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
- Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. Василюни Н. В., Гулька Б. І., Кота О.О. Київ: ВД «Дакор», 2021. 1028 с.
- Цивільний процес: навч. посіб. / кол. авт.: К. Р. Резворович, О. С. Юнін, М. П. Юніна та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 224 с.

План:

- ◎ Поняття процесуальних строків та їх види.
- ◎ Обчислення процесуальних строків. Початок перебігу й закінчення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків.
- ◎ Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.

1. Поняття процесуальних строків та їх види

Процесуальний строк – період часу, встановлений законом або судом, упродовж якого повинна бути виконана певна процесуальна дія судом, сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі.

Строки, в межах яких вчиняються процесуальні дії, встановлюються законом, а якщо такі строки законом не визначені, - встановлюються судом.

Суд має встановлювати **розумні строки** для вчинення процесуальних дій.

Строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню цивільного судочинства.

За способом установлення строки бувають:

□ законні (строки, в межах яких вчиняються процесуальні дії)

Наприклад:

- згідно ч.7 ст. 178 ЦПК України «7. Відзив подається в строк, встановлений судом, який **не може бути меншим** п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі. Суд має встановити такий строк подання відзиву, який дозволить відповідачу підготувати його та відповідні докази, а іншим учасникам справи - отримати відзив не пізніше першого підготовчого засідання у справі».

- згідно ч. 1 ст. 205 ЦПК України «Врегулювання спору за участю судді проводиться протягом розумного строку, але **не більше тридцяти днів** з дня постановлення ухвали про його проведення».

□ судові (які визначені судом)

Наприклад: згідно ч.1 ст. 199 ЦПК України «У **строк, встановлений судом**, позивач має право подати відповідь на відзив, а відповідач - заперечення».

*За сферою правового регулювання строки
поділяються:*

строки в позовному провадженні

строки в наказному провадженні

строки в окремому провадженні

Залежно від суб'єкта, якому можна адресувати процесуальні строки, їх можна розділити на:

- ❑ процесуальні строки для здійснення дій суддею (судом)
- ❑ процесуальні строки для здійснення дій учасниками процесу
- ❑ процесуальні строки для здійснення дій іншими особами, зобов'язаними виконати приписи суду (наприклад, свідок зобов'язаний з'явитися до суду у визначений час і дати правдиві показання про відомі йому обставини справи)

*За характером вчинюваних процесуальних дій
строки поділяються на:*

строки відкриття провадження

строки розгляду справи по суті

строки перегляду судових актів

строки у виконавчому провадженні

За способом обчислення строки бувають:

строки, які обчислюються роками, місяцями, днями

строки, обумовлені подією, що повинна неминуче настати

Залежно від тривалості строки можуть визначатися як:
«негайно»; 24 години; «в той же день»; два дні; три дні; п'ять днів; десять днів; чотирнадцять днів; п'ятнадцять днів; двадцять днів; один місяць; два місяці; три місяці; шість місяців; один рік; два роки; три роки; десять років.

Строки також можна розділити на:

- ❑ **загальні** (наприклад, загальний строк розгляду справи у суді першої інстанції)
- ❑ **спеціальні** (наприклад, спеціальний строк – один місяць – встановлений у справах про поновлення на роботі, про стягнення аліментів тощо)

2. Обчислення процесуальних строків.

Початок перебігу й закінчення процесуальних строків.

Наслідки пропущення процесуальних строків

Строки, встановлені законом або судом, обчислюються роками, місяцями і днями, а також можуть визначатися вказівкою на подію, яка повинна неминуче настати (ст. 122 ЦПК України).

Перебіг цивільного процесуального строку – це послідовна плинність процесуального строку.

Перебіг процесуального строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок (ст. 123 ЦПК України).

***Закінчення процесуальних строків визначається
ст. 124 ЦПК України, відповідно до якої:***

- строк, обчислюваний роками, закінчується у відповідні місяць і число останнього року строку;
- строк, обчислюваний місяцями, закінчується у відповідне число останнього місяця строку. Якщо закінчення строку, обчислюваного місяцями, припадає на такий місяць, що відповідного числа не має, строк закінчується в останній день цього місяця;
- якщо закінчення строку припадає на вихідний, святковий чи інший неробочий день, останнім днем строку є перший після нього робочий день;
- перебіг строку, закінчення якого пов'язане з подією, яка повинна неминуче настати, закінчується наступного дня після настання події.

Строк не вважається пропущеним, якщо до його закінчення заява, скарга, інші документи чи матеріали або грошові кошти здані на пошту чи передані іншими відповідними засобами зв'язку.

Із завершенням строку, встановленого законом або судом, втрачається право на вчинення процесуальної дії. Документи, подані після завершення процесуальних строків, залишаються без розгляду, якщо суд за клопотанням особи, що їх подала, не знайде підстав для поновлення або продовження строку (ст. 126 ЦПК України).

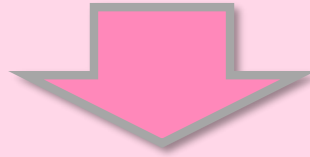
3. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків

Зупинення провадження у справі
зупиняє перебіг процесуальних
строків. З дня відновлення
провадження перебіг процесуальних
строків продовжується (ст. 125 ЦПК
України).

Особливості зупинення процесуальних строків:

- ❑ зупиняються лише такі процесуальні строки, які не минули до того моменту, коли виникла обставина, що слугувала підставою зупинення провадження у справі;
- ❑ зупинка в обчисленні процесуальних строків відбувається в момент виникнення обставини – підстави зупинення провадження, а не в момент постановлення судом або суддею ухвали про зупинення провадження у справі;
- ❑ якщо початок зупинення процесуальних строків збігається з моментом виникнення обставини, що спричинила зупинення провадження у справі, то завершення зупинення процесуальних строків (продовження їхнього обчислення) визначається за датою постановлення судом ухвали про поновлення зупиненого провадження;
- ❑ під час обчислення строків, ускладнених зупиненням провадження у справі, вважається лише на строк, що минув до моменту настання відповідної перешкоди.

Поновлення та продовження процесуальних строків визначено у ст. 127 ЦПК України

- ❑ суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли ЦПК України встановлено неможливість такого поновлення;

- ❑ встановлений судом процесуальний строк може бути продовжений судом за заявою учасника справи, поданою до закінчення цього строку, чи з ініціативи суду.

Якщо інше не встановлено законом, заява про поновлення процесуального строку, встановленого законом, розглядається судом, у якому належить вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, а заява про продовження процесуального строку, встановленого судом, – судом, який встановив строк, без повідомлення учасників справи.

***Про поновлення або продовження
процесуального строку суд постановляє
ухвалу.***

Про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше наступного дня з дня її постановлення надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою. Таку ухвалу може бути оскаржено у порядку, встановленому ЦПК України.

Запроваджений воєнний стан може бути підставою, яка відповідно до ч. 1 ст. 127 ЦПК України має бути врахована під час вирішення питання щодо поновлення процесуального строку, якщо пропуск строку знаходиться в прямому причинному зв'язку з такими обставинами.

Причина пропуску строку може вважатися поважною, якщо вона відповідає одночасно всім таким умовам:

- ❑ це обставина або кілька обставин, яка безпосередньо унеможлиблює або ускладнює можливість вчинення процесуальних дій у визначений законом строк;
- ❑ це обставина, яка виникла об'єктивно, незалежно від волі особи, яка пропустила строк;
- ❑ ця причина виникла протягом строку, який пропущено;
- ❑ ця обставина підтверджується належними й допустимими доказами.